

Međunarodni dan krajobraza

OČUVANJE PUČKE ARHITEKTURE I KRAJOBRAZA ODRŽIVIM TURIZMOM

Zagreb, 20. listopada 2018.

Vesna Rajković, dipl. ing.arh.

PUČKA ARHITEKTURA

- **Pučka arhitektura ili tradicijsko graditeljstvo uključuje** građevine sagrađene u seoskim prostorima namijenjene stanovanju i gospodarskoj djelatnosti seoskog stanovništva
- Nastala je kao rezultat zadovoljavanja životnih i gospodarskih potreba stanovništva, kraja ili regije
- Arhitekti uglavnom nisu sudjelovali u oblikovanju pučke arhitekture

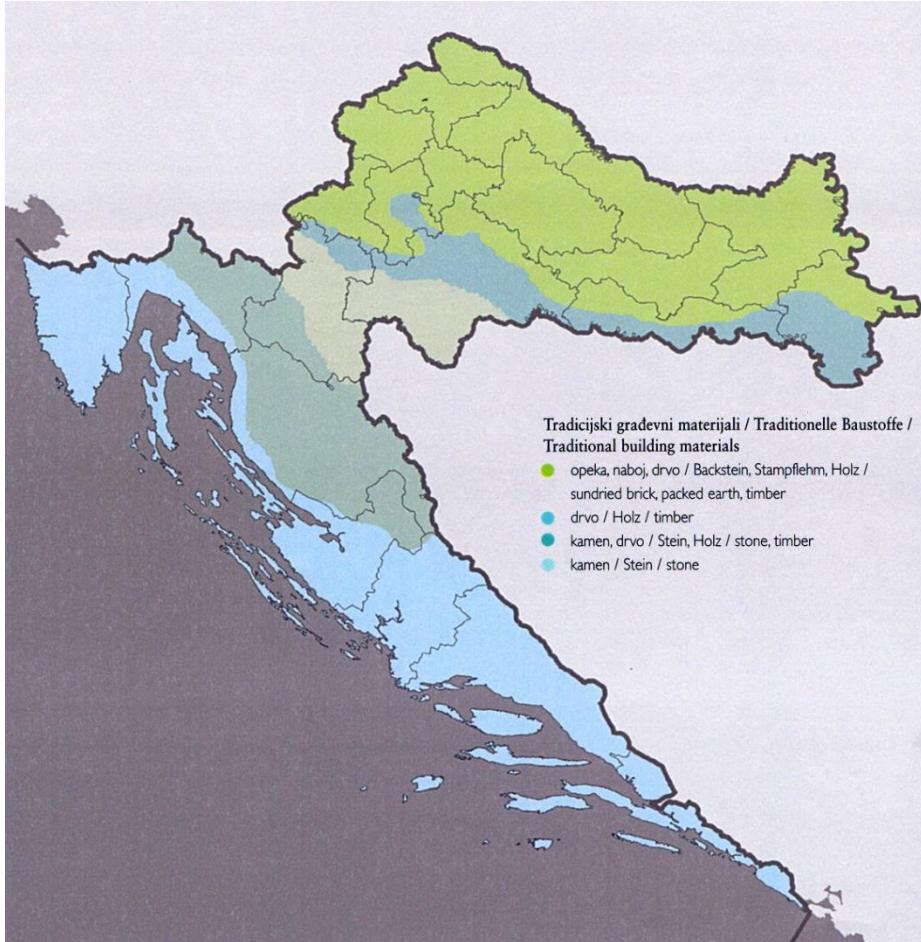
Regionalne značajke pučke arhitekture

Raznolikost pučke arhitekture temelji se na značajkama regija u kojima je nastala, osobito na:

- Klimi i mikroklimi
- Reljefu
- Građi i svojstvima terena
- Biljnom pokrovu
- Dostupnom građevnom materijalu
- Gospodarskoj organizaciji prostora
- Tipologiji organizacije naselja
- Kulturnim i povijesnim utjecajima
- Važećim propisima i dr. uvjetima

Kulturno-geografske zone Hrvatske

Cijelo područje Hrvatske u kulturno-geografskom smislu dijeli se na tri osnovne etnografske zone, koje se podudaraju s osnovnom tipologijom seoskih naselja i oblicima graditeljstva:

- jadranska,
- dinarska i
- panonska zona

Jadranska zona

- Otoci, primorje (sjeverno i južno) i niska Zagora
- To je područje tradicijskog građenja u kamenu i kultiviranog krajolika – terasastih vinograda i polja ograđenih suhozidom
- Zbijena izgradnja, teži krajnjoj racionalizaciji zauzimanja prostora

Planinska zona (dinarska zona)

- Područje Gorskog kotara i Like, te periferni istočni dijelovi Korduna, Banije i Žumberka.
- Prostorno je najslabije naseljena. Obiluje šumskim predjelima i planinskim pašnjacima, te siromašnim plodnim tlom.
- To je područje tradicijskog građenja od kamena i drva.

Panonska zona

- Jugozapadni dio prostrane Panonske nizine.
- Istočna Hrvatska - Područje tradicijskog građenja stambenih i gospodarskih objekata od opeke, čerpića (nepečene opeke), naboja i pletera.
- Središnja Hrvatska - Područje tradicijskog građenja opekom, drvom i kamenom. U tom dijelu Hrvatske najviše je očuvanih objekata narodnog graditeljstva građenoga u drvu - hrast lužnjak (Posavina, Moslavina, Pokuplje i Turopolje).

Ruralni prostor i pučka arhitektura - danas

- Prema EUROSTAT-u 79,1% područja RH je pretežito ruralno, 19,8% prijelazno područje i 1,1% urbano;
- Više od pola stoljeća ruralni prostor Hrvatske se zapostavlja, te je depopulacija najveća prijetnja nestajanju tradicijske graditeljske baštine i krajobraza;
- Tradicijska, narodna, urođena znanja i vještine, djelatnosti i proizvodi koji su stoljećima pridonosili gospodarenju (održivosti) seoske zajednice u nestajanju su.

Posljedice nastale nebrigom za ruralna područja

- Slabljenje i nestajanje raznolikosti lokalnih gospodarstava, što rezultira niskim dohocima i niskim standardom života - u многим seoskim sredinama siromaštvo je sveprisutno;
- Neodgovarajuća razina stambenog standarda i nedostatak mnogih komunalnih usluga u ruralnim sredinama;
- Gubitak društvene i kulturne vitalnosti;
- Štete na krajoliku, biljnom i životinjskom svijetu, tlu i vodnim sustavima nastale nedovoljnom brigom za prostor;
- Gubitak graditeljskog bogatstva zbog napuštenosti;
- Nedostatak mladih u ruralnim područjima.

Kako sačuvati tradicionalne vrijednosti ruralnih područja u RH?

- Dobrim nacionalnim programom za poljoprivredu i seoska područja poticati i oživljavati poljoprivredu i seoska gospodarstva;
- Poticati mlade i zaustaviti iseljavanje!
- Koristiti suvremene trendove u gospodarstvu, ali udružiti ih s baštinjenim izvorima, kulturama i vještinama;
- Učiti i koristiti primjere dobre prakse;
- Razvijati seoski turizam, koji je značajan za plasman poljoprivrednih proizvoda i ostanak mlađih ljudi na ruralnim područjima, uz očuvanje kulturno-povijesne i prirodne baštine.

OČUVANJE PUČKE ARHITEKTURE I KRAJOBRAZA ODRŽIVIM TURIZMOM

Rezultati obnove i revitalizacije baštine uz potporu MINT-a

OŽIVLJAVANJE GOSPODARSKE DJELATNOSTI

- Povećan je broj pružatelja turističkih usluga u turistički nerazvijenim područjima;
- Kroz obnovu tradicijskih objekata omogućena obnova starih vještina i zanata;
- Otvoreni novi kanali prodaje domaćih proizvoda i usluga (jednodnevni posjetitelji i turisti).

OČUVANJE BAŠTINE – ODRŽIVI RAZVOJ

- Mnogi objekti graditeljske baštine (pučke arhitekture, mlinica, kovačnica i dr.) spašeni su od daljnog propadanja kroz novu, turističku namjenu;
- Povećana vrijednost tradicijske graditeljske baštine;
- Sufinanciranjem info-centara, poučnih staza, vidikovaca i osmatračnica u zaštićenim prostorima ostvarena kvalitetnija zaštita prirodne baštine.

Primjeri provedene obnove pučke arhitekture

ZUMBERAK

GORSKI KOTAR

MOSLAVINA

STARA KAPELA

PRIMOSTENSKO ZALEDE

Primjeri provedene obnove pučke arhitekture

BARANJA

MEĐIMURJE

DALM. ZAGORA

POSAVINA

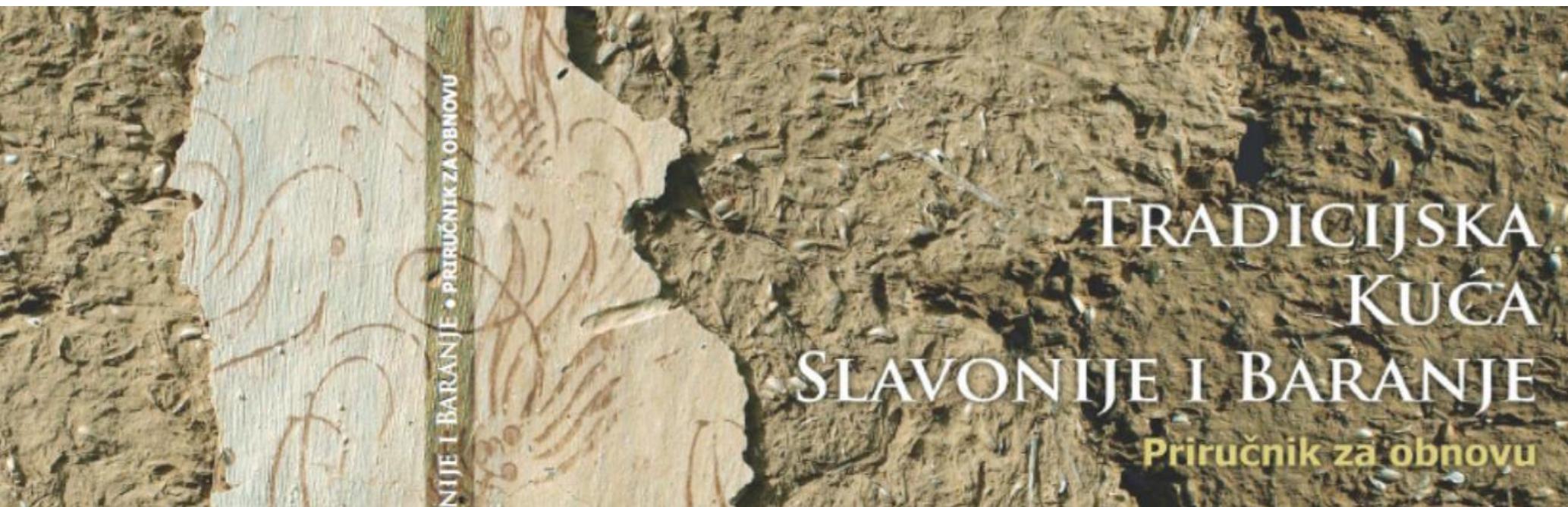
ZAGORJE

KONAVLE

TRADICIJSKO GRADITELJSTVO

Izrađeni priručnici - na stranicama www.mint.hr

TRADICIJSKO GRADITELJSTVO

Izrađeni priručnici - na stranicama www.mint.hr

Problematika u realizaciji obnove i očuvanja pučke arhitekture

- **Neriješeni imovinsko pravni odnosi** kod nekretnina tradicijske baštine
- **Nedostatak prateće infrastrukture**
- **Nedovoljan broj arhitekata** koji se bave obnovom tradicijske arhitekture
- **Nepoznavanje obrta** koji su neophodni u obnovi objekata kulturne baštine (pokrivanje slamom i šindrom, stolarski i restauratorski radovi, tradicionalni kamenarski radovi i dr.)

Stanje u prostoru

RH još uvijek ima veliki broj napuštenih zaseoka i pojedinačnih objekata graditeljske baštine koji odolijevaju vremenu i čekaju obnovu

Savjeti za očuvanje tradicijske graditeljske baštine – pučke arhitekture

Sačuvajmo izvorni izgled kuće i okućnice – pazimo na izvornost gospodarskih zgrada, ograda, vrtova, graditeljskih elemenata, sačuvajmo bakine škrinje i ruho

Izbjegavajmo pogrešna rješenja pri zaštiti i obnovi postojeće, kombinaciji nove i stare ili izgradnji nove arhitekture u ruralnom prostoru

Kroz turističku valorizaciju produljimo život ugroženoj pučkoj arhitekturi i krajobrazu !

*Uživajmo u neizgrađenom prostoru i
očuvanom krajobrazu!*

